

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף יט

לדעת בית שמאי אסור למכור חמץ לנכרי כשהחמץ לא יכלה קודם הפסח. לדעת רבי יהודה (שסובר בבית שמאי) אסור למכור כותח הבבלי (= מאכל שיש בו פירוהי לחם ומטבילים בו את המאכל) לנכרי שלושים יום לפני הפסח, משום שהוא נשאר לזמן מרובה והנכרי לא יגמור אותו קודם הפסח.

אין משלחים אגרות ביד נכרי בערב שבת אלא אם כן קוצץ לו דמים. כלומר שהישראל קובע לו שכר עבור שליחותו, ואז אין הדבר נראה שהנכרי עושה את השליחות לצורך ישראל אלא להנאת עצמו (לקבל את שכרו).

נחלקו ב"ש וב"ה כשלא קצץ לו דמים: לדעת ב"ש אסור לשלוח את האיגרת ביד הנכרי אלא אם כן הנכרי יגיע לביתו של מקבל האיגרת לפני שבת, ולדעת ב"ה די שיגיע לבית הסמוך לחומה. ואף שאמרנו ברישא שאסור בכל מקרה לשלוח אגרות ביד נכרי אם לא קצץ לו דמים, האיסור הוא דוקא כשאין דירת הדואר (= השליט של העיר שאליו מיועדות האגרות בדרך כלל) קבועה בעיר ויש לחשוש שהנכרי לא ימצאנו בביתו וילך לחפש אותו בעיר אחרת בשבת. אבל כשדירת הדואר קבועה בעיר התיירו ב"ש וב"ה (כל אחד כשיטתו) לשלוח אגרות ביד הנכרי, משום שהשליח יכול להספיק להביא את האיגרות קודם השבת (לב"ש - לביתו של השליט, ולב"ה - לבית הסמוך לחומה).

אמר רבי צדוק: בני ביתו של רבן גמליאל היו נוהגים להביא כלי לבן (= בגדים לבנים) לכובס נכרי שלושה ימים לפני שבת, משום שכיבוס כלי לבן אורך זמן מרובה (והם החמירו על עצמם בבית שמאי שלא למסור מלאכה לנכרי אם לא יסיימה קודם השבת).

ומדבריהם למדנו שכיבוס בגדים לבנים קשה יותר מבגדים צבועים, והמחיר של כיבוס בגד צבוע זול יותר מכיבוס בגד לבן.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אמר אביי: הנותן בגד לכובס כדאי לו למדוד את אורך הבגד קודם הכיבוס ולמדוד שוב לאחר הכיבוס, שאם ימצא שהבגד נמתח או התכווץ נמצא שהכובס גרם לו הפסד.

למדנו במשנה לעיל שב"ש וב"ה מודים שמותר לטעון את קורת בית הבד (= להוציא שמן מהזיתים) ואת עיגולי הגת (= להוציא יין מהענבים) בערב שבת, למרות שהשמן והיין זב בשבת.

הטעם שבזה לא אסרו ב"ש הוא משום שגם אם יטען את קורת בית הבד ואת עיגולי הגת בשבת הוא לא יעבור על איסור חטאת, וב"ש אסרו להתחיל מלאכות בערב שבת הנמשכות בשבת רק במקום שיש חיוב חטאת לעושה מלאכות אלה בשבת.

✎ האיסור לסחוט זיתים וענבים בשבת הוא משום שהוא מפרק את המשקים מתוך האוכל והוא מלאכת 'דש'. הגמרא לקמן תבאר שהדרך לטעון את קורת בית הבד ועיגולי הגת הוא רק לאחר שטוחנים את הזיתים בריחיים ודורכים את הענבים ברגל, ובה אף אם לא יטעין עליהם את הקורה המשקים יצאו מהם בכל מקרה, ולכן אין בטעינת הקורה בשבת משום מלאכת דש.

דיני מוקצה: נחלקו רב ושמואל האם השמן הנשאר בפינות בית הבד, והמחצלות של בית הבד המשמשות לכיסוי הזיתים, והמחצלות המשמשות לכיסוי הסחורות בספינה הם מוקצה בשבת ואסור לטלטלם. (דיני מוקצה יבוארו לקמן בגמרא בדף קנו ע"ב, ושם נחלקו רבי שמעון ורבי יהודה בדין מוקצה - רב סבר כרבי יהודה, ושמואל סבר כרבי שמעון שמיקל בדיני מוקצה).

וכן נחלקו רב ושמואל האם מותר לשחוט ביום טוב עז העומדת לחלב, רחל העומדת לגיזת צמר, תרנגולת העומדת להטלת ביצים, שוורים העומדים לחרישה, שכל אלה הם מוקצים למלאכתם ולא לשחיטה. וכן נחלקו האם מותר לאכול בשבת ויו"ט תמרים העומדים לסחורה, כנ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הצלה מְדִלְיקָה בשבת: נחלקו שני תלמידים באיזה אופן מותר להוציא אוכלים ומשקים מבית שנפלה בו דליקה לחצר אחרת שעירבה עמו. אחד אמר שמצילים בכלי אחד ואפילו יש בתוכו מזון של מאה סעודות, אבל לא יציל בכמה כלים משום שהיא טירחה יתירה האסורה בשבת. והשני אמר שמצילים אפילו בארבע וחמש כלים, אלא שמכניס את כל הכלים לכלי אחד גדול וכך מוציאם מהבית לחצר. (דיני דליקה בשבת יבוארו לקמן בגמרא בדף קכ"ע"א, ושם נחלקו בזה רבה בר זבדא ורב הונא, ויבואר שם אי"ה).

משנה: המשנה מביאה שיש מלאכות שבהם בית הלל מודים לבית שמאי שאסור להתחיל אותם בערב שבת כדי שיגמרו בשבת, ויבוארו בע"ה בגמרא.

